

VALSTYBINĖ MAISTO IR
VETERINARIJOS TARNYBA

TRUMPOS TIEKIMO GRANDINĖS - GYVŪNŲ SKERDIMAS LAIKYMO VIETOJE MOBILIOS SKERDYKLOS

Maisto ir veterinarijos
politikos departamentas
Gyvūninių produktų skyrius

Mobilios skerdyklos

Pagal Reglamentą (EB) Nr. 853/2004 mobiliosios skerdyklos laikomos gyvūninės kilmės maisto tvarkymo subjektais, kuriems taikomi **specialieji higienos reikalavimai**.

Mobilios skerdyklos gali veikti lankstesnėmis sąlygomis, tačiau privalo užtikrinti maisto saugą ir atitikti pagrindinius ES teisės aktų reikalavimus.

Pagrindiniai reikalavimai mobiliosioms skerdykloms:

1. Patvirtinimas (Reglamentas (EB 853/2004, 4 straipsnis)

Mobilios skerdyklos privalo būti patvirtintos VMVT – tai leidimas vykdyti gyvūnų skerdimą komerciniais tikslais bei turėti patvirtinimo numerį.

Patvirtinimo numeris naudojamas sveikumo ženkle (ovalus) skirtame skerdenų ženklinimui.

Mobilios skerdyklos

Pagrindiniai reikalavimai mobiliosioms skerdykloms:

2. Techninis projektas ir dokumentacija (LR maisto įstatymas, 4² straipsnis)

Siekiant patvirtinimo reikia VMVT pateikti:

- projektą su technologiniais sprendimais (patalpų ir įrengimų išdėstymas);
- gamybinio proceso aprašymą (gyvūnų skaičius, pamainos, personalas);
- vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo aprašymą;
- RVASVT arba geros higienos praktikos planą.

Mobilios skerdyklos

Pagrindiniai reikalavimai mobiliosioms skerdykloms:

3. Struktūriniai ir higienos reikalavimai

Mobilios skerdyklos turi atitikti Reglamento (EB) Nr. 852/2004 II priedo I ir II skyrių ir Reglamento (EB) Nr. 853/2004 III priede nurodytus (gyvulių, paukščių) skerdyklos įrengimo ir skerdimo higienos reikalavimus:

- Lengvai valomos grindys, sienos, lubos;
- Svaiginimo, kraujo nuleidimo, lupimo (pešimo) ir kt. tvarkymo įrenginiai;
- Vidurių šalinimo įrenginiai;
- Nuotekų šalinimo sistema, neleidžianti kryžminei susidaryti taršai;
- Ventiliacija, užtikrinanti oro srautų kontrolę;
- Karšto vandens įrenginiai (≥ 82 °C) įrankių dezinfekcijai, įrenginiai rankų plovimui;
- Atliekų surinkimo talpos;
- Šaldymo įranga, užtikrinanti mėsos laikymą ≤ 4 °C paukštienai triušienai, ≤ 7 °C kitai mėsai, subproduktams ≤ 3 °C.

Mobilios skerdyklos

Pagrindiniai reikalavimai mobiliosioms skerdykloms:

4. Gyvūnų gerovė ir apsauga (Reglamentas (ES) 1099/2009)

Skerdimo procesas turi būti atliekamas be gyvūnų kančios, naudojant tinkamus įrenginius ir kvalifikuotą personalą.

5. Zonavimas ir operacijų atskyrimas (Reglamentas (EB) 853/2004)

Operacijos (svaiginimas, kraujo nuleidimas, organų šalinimas, mėsos išvežimas) turi būti atliekamos skirtingu metu arba skirtingose zonose, siekiant išvengti kryžminės taršos.

6. Veterinarinė kontrolė (Reglamentai: (ES) 2017/625, 2019/624, 219/627)

Privalomas veterinarinis priešskerdiminis ir poskerdiminis patikrinimas, atliekamas VMVT paskirto valstybinio veterinarijos gydytojo.

7. Lankstumo galimybės (Reglamentas (EB) 853/2004)

Reglamentas leidžia tam tikrą lankstumą mobiliosioms skerdykloms, ypač mažoms įmonėms ar regionams su geografine specifika, tačiau tai neturi kompromituoti maisto saugos tikslų.

Mobilios skerdyklos

Privalomi veterinariniai patikrinimai

- Tikrinimas prieš skerdimą (ante-mortem): turi būti atliktas per 24 valandas nuo gyvūnų atvykimo ir likus mažiau kaip 24 valandoms iki paties skerdimo. Tai apima tiek dokumentinį (važtaraščių, sertifikatų, maisto grandinės informacijos), tiek klinikinį gyvūnų vertinimą.
- Tikrinimas po skerdimo (post-mortem): skerdenos ir subproduktai turi būti patikrinti nedelsiant po skerdimo, kol dar nepašalinti galimai pažeisti audiniai. Vertinama organų ir audinių spalva, konsistencija, kvapas bei galima tarša (pvz., fekalijomis, pienu ar kitais teršalais).

Laikas: Per 24 val. nuo atvykimo ir likus <24 val. iki skerdimio.

Ką fiksuoja radaras?

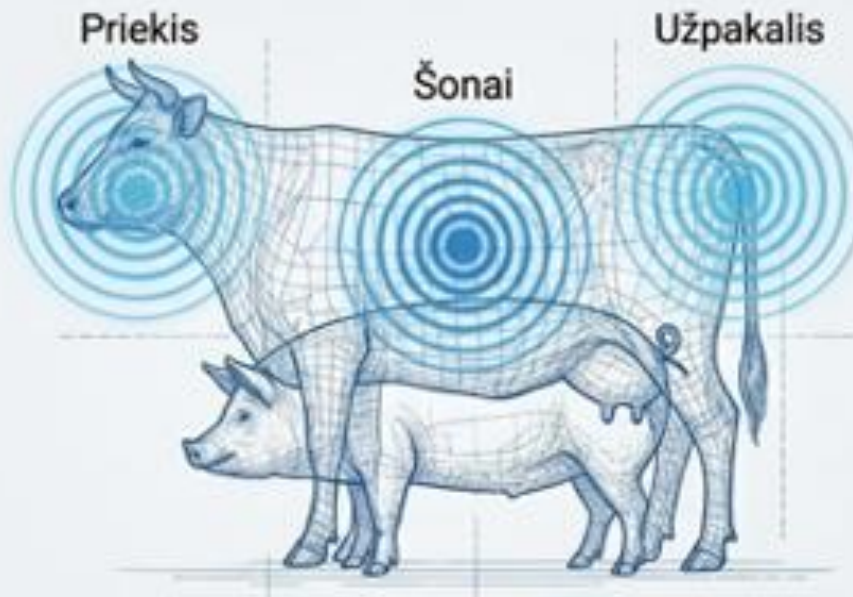
Nuovargis, sužalojimai, elgsenos anomalijos.

Kailio/odos švara (išvengiant kryžminės taršos).

Gyvūnų gerovės pažeidimai.

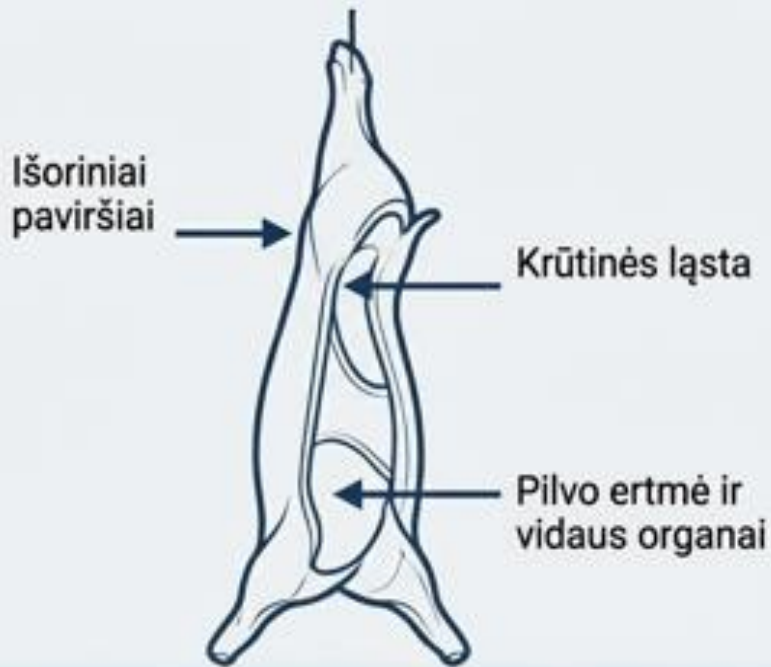

Sprendimas: Įtariami gyvūnai izoliuojami ir skerdžiami atskirai arba pamainos pabaigoje.

Vertinimo kriterijai:

- Atliekamas nedelsiant, esant geram apšvietimui.
- Vertinama konsistencija, spalva, kvapas.

Nulinė tolerancija kryžminei taršai:

- Fekalijos.
- Pienas.
- Virškinimo trakto turinys.

Ypatinga kontrolė: NPM (Nurodytų pavojingų medžiagų pašalinimo užtikrinimas GSE prevencijai.

Post-mortem – specialieji tyrimai

	 Vizualinė apžiūra	 Palpacija (Apčiuopa)	 Pjūvis
Galvijai			 Aukščiausias invazyvumas (širdis, kepenys, limfmazgiai, trachėja).
Kiaulės			 Pjūviai tik spec. organams.
Avys ir Ožkos	Priklauso nuo amžiaus. Dažniausiai apžiūra ir palpacija .		
Neporakanopiai (Arkliai)	Specifinis dėmesys įnosių tyrimui (galvos perskėlimas).		

Auksinė taisyklė: Papildomi pjūviai taikomi tik kilus įtarimui, siekiant minimizuoti kryžminės taršos riziką.

GSE / Kempinligė

Galvijams >48 mėn. arba >24/30 mėn. iš rizikos zonų.

Trichineliozė

Privaloma visoms kiaulėms ir arkliams.

Mikrobiologinė stebėseną

Salmoneliozė, Kampilobakterijos, Tuberkuliozė, Bruceliozė.

Griežtas izoliavimas

Sulaikyta skerdena privalo būti užrakinta ir atšaldyta, kol gaunami neigiami laboratorijos atsakymai. Ženklinimas negalimas.

Lankstumo taikymas mobilioms skerdykloms

Lankstumo sritis	Galima lankstumo forma	Pagrindimas ES teisėje / gairėse
Patalpų ir įrangos reikalavimai	Supaprastinti struktūriniai reikalavimai, jei užtikrinamas lygiavertis higienos lygis	Lankstumas taikomas mažoms ir tradicinėms įmonėms, leidžiant alternatyvius būdus pasiekti tokį patį saugos lygį
Struktūrinis lankstumas: kompleksinė skerdykla	Mobiliosios dalys gali veikti kartu su stacionariąja dalimi kaip „kompleksinė skerdykla“; viena mobilioji dalis gali aptarnauti kelias skirtingas stacionariąsias dalis	Gairėse numatytos nuostatos dėl mobiliųjų skerdyklų patvirtinimo ir lankstaus jų veikimo modelio
Higienos procedūros	Galima taikyti alternatyvius higienos procesus, jei užtikrinamas ekvivalentiškas saugos lygis	Rizikos pagrindu taikomas lankstumas mažo masto ar vietinei veiklai

Lankstumo taikymas mobilioms skerdykloms

Lankstumo sritis	Galima lankstumo forma	Pagrindimas ES teisėje / gairėse
Veikla kilmės ūkyje: svaiginimas ir kraujo nuleidimas	Leidžiama ūkyje atlikti svaiginimą ir kraujo nuleidimą, o skerdenas vėliau transportuoti į stacionarią dalį	Gairėse nurodoma, kad mobilios skerdyklos suteikia galimybę atlikti dalį skerdimo veiksmų ūkyje, mažinant gyvūnų transportavimo stresą
Dokumentacija ir kontrolė	Supaprastintos RVASVT ir higienos kontrolės schemas	Leidžiama naudoti supaprastintas procedūras mažiems subjektams, jei išlaikoma kontrolė
Regioninės ir infrastruktūrinės išimtys	Lankstumas leidžiamas vietovėms su ribota infrastruktūra (nuotolios vietovės, salos ir pan.)	Reglamentuose numatytas lankstumas atokiose vietovėse ir tradicinėje gamyboje

Mobilios skerdyklos

Mobilios skerdyklos įrengimo vieta (aikštelė):

Aikštelė turi būti įrengta taip, kad ją būtų lengva valyti ir dezinfekuoti, užtikrinti gyvūnų gerovę, užkirsti kelią taršos ir ligų plitimui. Reikalingi šie elementai:

Aikštelė ir laukimo gardai

- Paviršius: **asfaltas, betonas arba trinkelės** yra tinkami kaip pagrindas.
- **Infrastruktūra gyvūnams laikyti iki skerdimo** – gardai, kuriuos būtų galima lengvai valyti ir dezinfekuoti.
- Turi būti sudarytos sąlygos gyvūnus saugiai išlaikyti iki skerdimo užtikrinant jų gerovę.

Mobilios skerdyklos

Vandens tiekimas. Turi būti užtikrintas geriamojų vandens tiekimas:

- gali būti naudojama mobilios skerdyklos integruota vandens talpa, arba
- prisijungiama prie aikštelėje įrengto geriamojų vandens įvado.

Vanduo gyvūnams aptvare:

- gali būti tiekiamas iš geriamojų vandens įvado, arba
- atvežamas ir supilamas į tam skirtas talpas.

Elektra. Elektra gali būti tiekiamas:

- iš mobilios skerdyklos generatoriaus, arba
- iš aikštelėje esančio elektros įvado ar kito generatoriaus.

Mobilios skerdyklos

Nuotekų tvarkymas. Turi būti pasirinktas sprendimas (aplinkosaugos reikalavimai) nuotekoms šalinti:

- mobilios skerdyklos įrangoje gali būti integruota nuotekų talpa, arba
- nuotekos gali būti išleidžiamos į aikštelėje įrengtą nuotekų rezervuarą.

Mėšlas ir šalutiniai gyvūniniai produktai (ŠGP)

- Privaloma numatyti vietą mėšlui ar virškinamojo trakto turiniui tvarkyti – galima naudoti ūkio mėšlidę.
- ŠGP (kraujas, oda, ragai, kanopos, maistui nenaudojamos kūno dalys ir kt.) turi būti laikomi specialiaime, sandariame, skysčių nepraleidžiančiame, uždengiamame konteineryje iki jų išvežimo į ŠGP tvarkymo įmonę.

VALSTYBINĖ MAISTO IR
VETERINARIJOS TARNYBA

Ačiū už dėmesį!